

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 71 0 Rs 224129 18 Rev
Banjaluka: 6.6.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Rose Obradović, kao predsjednika vijeća, Senada Tice i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice M. V. iz B., Ulica..., zastupane po punomoćniku O. Đ., advokatu iz B., Ulica..., protiv tuženog „N. P.“ a.d. B., Ulica..., zastupanog po punomoćniku - zaposleniku M. J., radi zaštite prava iz radnog odnosa, vrijednost predmeta spora 31.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljice izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Rs 224129 17 Rsž od 12.3.2018. godine, na sjednici održanoj 6.6.2018. godine, donio je:

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Rs 224129 15 Rs od 2.12.2016. godine, poništeno je kao nezakonito rješenje tuženog o otkazu ugovora o radu za tužiteljicu broj:04.33750-6/15 od 25.3.2015. godine, zbog tehnoloških, organizacionih i ekonomskih razloga, slijedom čega ostaje na snazi ugovor o radu na neodređeno vrijeme broj: 8899-67-2/12 od 31.8.2012. godine, a tuženi je obavezan da tužiteljicu vrati u radni odnos i da je rasporedi na radno mjesto „savjetnik direktora za poreze i predstavnik kompanije za odnose sa državnim institucijama“, ili neko drugo radno mjesto u skladu sa njenom stručnom spremom i radnim sposobnostima stečenim radom (stav 1.).

Obavezan je tuženi da tužiteljici na ime naknade u vidu izgubljene zarade za period od 30.6.2015. godine do 1.2.2016. godine, isplati iznos od 21.091,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom u iznosu od 943,41 KM, kao i zarade u mjesečnom iznosu po 3.013,00 KM od 1.2.2016. godine do vraćanja na rad, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 15-og u mjesecu za protekli mjesec do isplate (stav 2.).

Obavezan je tuženi da na ime tužiteljice Poreskoj upravi Republike Srpske uplati sve doprinose za PIO i druge doprinose po osnovu rada za period 30.6.2015. do 1.2.2016. godine, te joj nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.465,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 2.12.2016. godine do isplate, sve u roku od 15 dana od dana donošenja presude (stav 3.).

Obavezana je tužiteljica da tuženom isplati iznos od 25.664,90 KM sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom počev od 1.7.2015. godine do isplate, u roku od 15 dana od dana donošenja presude (stav 4.).

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 71 0 Rs 224129 17 Rsž od 12.3.2018. godine, usvojena je žalba tuženog i prvostepena presuda preinačena tako što je odbijen tužbeni zahtjev u dijelu kojim se traži poništenje rješenja o otkazu ugovora o radu broj: 04.33750-6/15 od 25.03.2015. godine, zbog tehnoloških, organizacionih i ekonomskih razloga, slijedom čega bi ugovor o radu broj: 8899-67-2/12 od 31.8.2012. ostao na snazi, u dijelu kojim je tuženi obavezan da tužiteljicu vrati u radni odnos i rasporedi na radno mjesto „savjetnik direktora za poreze i predstavnik kompanije za odnose sa državnim institucijama“ ili drugo radno mjesto u skladu sa njenom stručnom spremom i radnim sposobnostima stečenim radom, u dijelu kojim je obavezan da joj isplati naknadu materijalne štete u vidu izgubljene zarade za period od 30.6.2015. godine do 1.2.2016. godine u iznosu od 21.091,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom u iznosu od 943,41 KM, kao i plate zbog nezakonitog prestanka radnog odnosa u mjesečnom iznosu od po 3.013,00 KM počev od 1.2.2016. godine do vraćanja na rad, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dospjeća svakog mjesečnog iznosa, tj. do 15-og u mjesecu za protekli mjesec pa do isplate, u dijelu kojim je tuženi obavezan da na ime tužiteljice Poreskoj upravi Republike Srpske uplati sve doprinose za PIO i druge doprinose po osnovu rada za period od 30.6.2015. godine do 1.2.2016. godine, te u dijelu kojim je obavezan da joj nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.465,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana 2.12.2016. godine do isplate (stav 1, 2, 3.), dok se ukida u dijelu kojim je obavezana tužiteljica da tuženom vrati otpremninu u iznosu od 25.664,90 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od 1.7.2015. godine do isplate (stav 4).

Tužiteljica revizijom pobija drugostepenu odluku u cijelosti zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužiteljice za poništenje odluke o otkazu ugovora o radu, vraćanje na rad i isplata naknade na ime neisplaćenih plata za period od 30.6.2015. godine do 1.2.2016. godine u iznosu od 21.091,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom u iznosu od 943,41 KM, te plate u mjesečnom iznosu od po 3.013,00 KM počev od 1.2.2016. godine do vraćanja na rad, uz uplatu doprinosa.

U bitnome se činjenično utvrđenje prvostepenog suda sastoji u sljedećem: da je između parničnih stranaka 31.8.2012. godine zaključen ugovor o radu broj: 8899-67-2/12 na neodređeno vrijeme, kojim ugovorom je tužiteljica raspoređena na radno mjesto „savjetnik direktora za poreze i predstavnik kompanije za odnose sa državnim institucijama“; da je tuženi 19.3.2015. godine donio novi Pravilnik o sistematizaciji i organizaciji radnih mjesta (u daljem tekstu: Pravilnik), kojim je ukinuto dotadašnje radno mjesto tužiteljice; da Sindikalna organizacija tuženog nije učestvovala u pripremanju i izradi novog Pravilnika, već ju je tuženi dopisom 20.3.2015. godine obavjestio da je donesen Pravilnik; da je tuženi otkazao tužiteljici ugovor o radu odlukom od 25.3.2015. godine, dok je ponudu za zaključenje ugovora o radu pod izmjenjenim uslovima učinio nakon toga (17.4.2015. godine) za radno mjesto „računovođa“, za koje radno mjesto se traži SSS uz mjesečnu platu u iznosu od 800,00 KM, što je „u tom momentu bila najniža plata u kompaniji“; da je tuženi

19.11.2014. godine raspisao konkurs za prijem tri radnika i da je tužiteljica ispunjavala tražene uslove za dva radna mjesta.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja i ocjenjivanja u ovom revizijskom postupku s obzirom na izričitu zabranu sadržanu u odredbi člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13-u daljem tekstu: ZPP), primjenom odredbe člana 118., 138., 139. i 140. Zakona o radu („Službeni glasnik RS“, broj: 55/07-u daljem tekstu: ZR), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci.

Po stavu prvostepenog suda, tuženi nije prije donošenja novog Pravilnika izvršio konsultacije sa sindikatom, što je bio obavezan kod činjenice da je zbog tehnoloških, organizacionih i ekonomskih razloga predviđen otkaz za više od 10 % od ukupnog broja zaposlenih. Na taj način tuženi je, kako nalazi sud, postupao protivno odredbi člana 138. i 139. ZR.

Prvostepeni sud nalazi da je tuženi pokušao da „izigra zakon“, time što je tužiteljici mjesec dana nakon datog otkaza ponudio zaključenje ugovora o radu pod izmijenjenim uslovima, da bi potom u roku od godine dana primio u radni odnos dva radnika na radna mjesta za koje tužiteljica ispunjava tražene uslove, pri čemu nije „prvo njoj ponudio zaposlenje“.

Prvostepeni sud utvrđuje da je tuženi po konkursu od 19.11.2014. godine primio u radni odnos 3 radnika, a da je tužiteljica po stručnoj spremi i radnoj sposobnosti ispunjavala uslov za 2 radna mjesta, pa kako joj je radni odnos prestao 30.6.2015. godine, tj. „prije isteka godine dana od dana prestanka radnog odnosa tužiteljice“, zaključuje da je tuženi bio dužan da tužiteljici ponudi ta radna mjesta (član 140. ZR).

Obzirom da je tužbeni zahtjev usvojen i da među strankama nije sporno da je tuženi kod otkaza isplatio tužiteljici otpremninu u iznosu od 25.664,90 KM, prvostepeni sud cijeni osnovanim prigovor prebijanja istaknut od strane tuženog i obavezuje tužiteljicu na vraćanje tog iznosa sa zakonskom zateznom kamatom.

Odlučujući o žalbi tuženog, drugostepeni sud nalazi da je žalba osnovana, iz kog razloga preinačava prvostepenu presudu i odbija u cijelosti tužbeni zahtjev.

Drugostepeni sud nalazi da je odluka prvostepenog suda donesena pogrešnom primjenom materijalnog prava, i to odredbi člana 126. stav 1. tačka 1. i stav 2. ZR. Naime, drugostepeni sud ima u vidu da je u činjeničnim navodima tužbe tužiteljica zahtjev zasnovala na tvrdnji da tuženi nije ispoštovao odredbe koje se odnose na proces zbrinjavanja viška zaposlenih radnika.

Po ocjeni drugostepenog suda, tuženi nije bio u obavezi da postupa u skladu sa odredbom člana 138. i 139. ZR, jer je prema Pravilniku od 15.2.2012. godine imao ukupno 589 zaposlenih radnika, a novim Pravilnikom je predviđen višak od 30 radnika, što je manje od 10% od ukupnog broja zaposlenih. Od tih 30 radnika samo je 3 dobilo otkaz (uključujući i tužiteljicu), dok za 27 radnika nije otkazan ugovor o radu.

Drugostepeni sud nalazi da je tužiteljica bila jedini zaposleni radnik na radnom mjestu „savjetnik direktora za poreze i predstavnik kompanije za odnose sa državnim institucijama“, te da je novim Pravilnikom njeno radno mjesto ukinuto.

Pri tome utvrđuje da jeste tuženi u roku od godine dana od dana otkaza ugovora o radu za tužiteljicu, primio u radni odnos 23 radnika od čega 4 diplomirana ekonomista, što odgovara stručnoj spremi tužiteljice, ali da nije imao obavezu da postupa po članu 140. ZR jer se nije radilo o „masovnom otpuštanju radnika“. Drugostepeni sud ukazuje da su dva diplomirana ekonomista primljena na radna mjesta „prodavača na BS“, za šta je po Pravilniku propisana kvalifikacija KV radnika i da tužiteljica nije prihvatila da radi na radnom mjestu računovođe za koje je tražena SSS.

Drugostepeni sud navodi da je tužiteljica prvi put u završnoj riječi ukazala da je nad njom vršen mobing, što je bio razlog zašto joj je dat otkaz, ali da te činjenice tokom postupka nije dokazivala.

U obrazloženju drugostepene presude se ukazuje da je prvostepeni sud pogrešno zaključio da je bilo mjesta primjeni odredbe člana 140. ZR, kod činjenice da su po konkursu od 19.11.2014. godine lica primljena u radni odnos prije otkaza ugovora o radu za tužiteljicu.

S obzirom da je u cijelosti odbijen tužbeni zahtjev, drugostepeni sud nalazi da nema mjesta da se odlučuje o prigovoru prebijanja za vraćanje isplaćene otpremnine.

Drugostepena odluka je pravilna.

Prema odredbi člana 126. stav 1. tačka 2. ZR, poslodavac može radniku otkazati ugovor o radu ako se iz ekonomskih, organizacionih i tehnoloških razloga ukaže potreba za prestankom rada radnika i ako mu poslodavac, s obzirom na ekonomsko stanje, proizvodne i druge radne kapacitete, kao i radne sposobnosti radnika, ne može obezbjediti drugi odgovarajući posao.

Odredba člana 138. ZR predviđa da poslodavac koji zapošljava više od 15 radnika, a koji u naredna tri mjeseca ima namjeru da, zbog smanjenja obima posla i drugih ekonomskih, tehnoloških i organizacionih razloga, otkáže ugovor o radu najmanje 10% od ukupnog broja zaposlenih, ali ne manje od pet radnika, dužan je da se konsultuje sa savjetom radnika, odnosno sa sindikatima koji predstavljaju najmanje 10 % zaposlenih radnika. U konkretnom slučaju, tužiteljica nije dokazala da je broj otpuštenih radnika veći od zakonom propisanih 10%, ali je tuženi, u svakom slučaju, donio Program koji sadrži kriterijume i mjere za izbjegavanje viška radnika. Navedenim Programom je previđen tehnološki višak od 30 radnika različitih kvalifikacija, a u konačnom su samo 3 radnika, uključujući i tužiteljicu, doblila otkaz ugovora o radu.

Tačan je navod revizije da je Program donesen bez konsultacija sa sindikatom tuženog, ali kod činjenice da nije ni postojala zakonska obaveza njegovog donošenja, taj propust nema uticaja na pravilnost pobijane odluke.

Organizaciona struktura zaposlenih se uređuje Pravilnikom kojim se, između ostalog, propisuje organizacija rada poslodavca, broj izvršilaca i opis poslova za pojedina radna mjesta.

Nesporna je činjenica da je tuženi Pravilnikom broj: 3513/15 od 19.3.2015. godine ukinuo radno mjesto na kome je tužiteljica bila zaposlena po ugovoru o radu broj: 899-67-2/12 od 31.8.2012. godine na neodređeno vrijeme i raspoređena na radno mjesto „savjetnik direktora za poreze i predstavnik kompanije za odnose sa državnim institucijama“.

Ukidanje radnog mjesta, po prirodi stvari, automatski izaziva prestanak potrebe za radom svih radnika koji su raspoređeni da na njemu rade. Međutim, to istovremeno ne znači da radnik čije je radno mjesto ukinuto bezuslovno ostaje bez posla, ako postoji mogućnost da mu se, unutar preduzeća, obezbjedi drugo odgovarajuće radno mjesto.

Nakon donošenja Pravilnika iz 2015. godine, tužiteljici je ponuđeno zaključenje ugovora o radu pod izmjenjenim uslovima (član 137. ZR), na radno mjesto „računovođa“, što proizilazi iz ponuđenog ugovora, iskaza tužiteljice i iskaza svjedoka M. S., zamjenika generalnog direktora za finansijske poslove. Tužiteljica nije prihvatila ponuđeni ugovor iz razloga, kako je objasnila, što ponuđeno radno mjesto nije odgovaralo njenoj stručnoj spremi (previđena je SSS) i što je ugovorena najniža plata u preduzeću (800,00 KM).

Tužiteljica ima VSS, ekonomski fakultet, VII stepen obrazovanja i prema njenoj tvrdnji, što ističe i u reviziji, u momentu davanja otkaza ugovora o radu, mogla je biti raspoređena na radno mjesto „načelnika odjeljenja za poslovno planiranje i analizu“, „glavni specijalista za poslovno planiranje i analizu“ i „načelnik odjeljenja za vođenje računovodstvenih standarda“, odnosno „određeni broj drugih radnih mjesta na kojima su u tom momentu bili zaposleni radnici po osnovu ugovora o djelu na određeno vrijeme“, a koja su to druga radna mjesta tužiteljica nije konkretizovala.

Pravilnikom iz 2015. godine predviđena su ova radna mjesta sa po jednim izvršiocom, a od uslova je predviđena samo VSS, bez da su dalje konkretizovani neki od kriterijuma (vrsta stručne spreme, radno iskustvo, poznavanje stranih jezika, rad na računaru ili slično).

Međutim, tužiteljica nije dokazala da su radna mjesta na koja se taksativno poziva bila slobodna u momentu kada je njoj otkazan ugovor o radu, odnosno da su na tim radnim mjestima ostali zaposlenici koji su i bili u radnom odnosu kod tuženog, a da ne ispunjavaju utvrđene uslove stručne spreme za ta mjesta.

Nisu tačni navodi revizije da iz iskaza svjedoka M. S. proizilazi da su sva ta radna mjesta bila slobodna, jer je on iskazao da je jedino slobodno bilo radno mjesto računovođe koje je i ponuđeno tužiteljici, dok za mjesto „načelnika za analize“ iskazuje, ne da je bilo slobodno, već da se za to radno mjesto tražilo poznavanje ruskog jezika, za koje tužiteljica ne tvrdi da poznaje, dok radno mjesto „šefa računovodstva“ nije bilo slobodno, ali da je za isto, pored VSS, nužno bilo i posjedovanje sertifikata za računovođu, što tužiteljica i ne tvrdi da ima.

Interna je odluka uprave društva da li će se promjenom sistematizacije zaposlenih lica ostvariti pozitivni rezultati poslovanja, pa sama okolnost da su i prije i nakon izvršene sistematizacije ostvarivali pozitivni rezultati ne znači da nije postojala potreba da se izvrši procjena i promjena postojeće sistematizacije. Tačno je da je Pravilnikom iz 2015. godine u ukupnom broju predviđen veći broj zaposlenika (598) nego Pravilnikom iz 2012. godine (589), ali to, samo po sebi,

ne znači da je postojalo slobodno radno mjesto na kome je tužiteljica mogla biti raspoređena prema svojoj stručnoj spremi, niti je tužiteljica izvodila dokaze na tu okolnost.

Tuženi jeste u roku od godine dana od otkazivanja ugovora o radu za tužiteljicu primio u radni odnos lica koja su imala istu stručnu spremu kao i tužiteljica. Međutim, obaveza poslodavca propisana odredbom člana 140. ZR (obaveza da se otpuštenom radniku ponudi zaposlenje u slučaju kada poslodavac namjerava da zaposli nove radnike), postoji u slučaju kada je ugovor o radu otkazan za više od 10 % ukupnog broja zaposlenih (član 138. ZR), što u konkretnom, kao što je već obrazloženo, nije bio slučaj.

Članom 137. stav 4. ZR propisano je da radnik koji odbije da zaključi ugovor o radu pod izmjenjenim uslovima, ima pravo na otpremninu u skladu sa članom 141. ovog zakona. Tužiteljci je isplaćena otpremnina čija visina nije sporna, pa kod činjenice da je odbijen njen zahtjev da se poništi otkaz ugovora o radu, odluka o obavezi vraćanja isplaćene otpremnine ukazuje se suvišnom.

Temeljem odredbe člana 248. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća:
Rosa Obradović

Za tačnost otpravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić